

Briselē, 19.10.2023.
COM(2023) 632 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Uzņēmumu konkurētspējas un mazo un vidējo uzņēmumu programmas (COSME)
2014.–2020. gadam**

2020. gada uzraudzības ziņojums

Satura rādītājs

1.	Ievads	2
2.	Darbības un rezultāti 2020. gadā.....	3
2.1.	Konkrētais mērķis A: piekļuve finansējumam.....	4
	<i>COSME</i> kapitāla instruments izaugsmei (<i>EFG</i>)	4
	<i>COSME</i> aizdevumu garantiju instruments	5
	Papildu pasākumi (apsekojumi, informācijas rīki, informatīvie materiāli un notikumi)	5
2.2.	Konkrētais mērķis B: piekļuve tirgiem	5
	Eiropas Biznesa atbalsta tīkls.....	6
	Starptautiskie intelektuālā īpašuma MVU palīdzības dienesti (Ķīna, Dienvidaustrumāzija, Latīņamerika un Indija).....	6
	EK un Japānas Rūpniecības sadarbības centrs.....	7
	Iepirkums	7
2.3.	Konkrētais mērķis C: pamatnosacījumu un konkurētspējas uzlabošana.....	7
	Klasteri.....	8
	MVU sūtņi, MVU asambleja un tiešsaistes meistarklase tīmekļsmitā Lisabonā	9
	ES atvērta uzņēmējdarbībai — jauns kompass MVU.....	9
2.4.	Konkrētais mērķis D: uzņēmējdarbības un uzņēmējdarbības kultūras veicināšana.....	9
3.	Atbalsta pasākumi un administratīvie izdevumi	10
4.	Ieguldījums klimata mērķu, ilgtspējīgas attīstības mērķu, digitālo mērķu un dzimumu līdztiesības mērķu sasniegšanā	11
5.	Secinājumi.....	12
1.	pielikums. <i>COSME</i> 2020. gada budžeta izpilde.....	15
2.	pielikums. Informācija par valstīm	16
3.	pielikums. Projektu piemēri un veiksmes stāsti	20
4.	pielikums. Ieguldījums klimata, ilgtspējas, digitalizācijas un dzimumu līdztiesības mērķu īstenošanā.....	22

1. Ievads

COSME ir ES programma uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), konkurētspējas palielināšanai¹. Tā nodrošina pievienoto vērtību, risinot transnacionālus jautājumus un tirgus nepilnības un šajā nolūkā pievēršoties četriem konkrētiem mērķiem:

1. uzlabot MVU **piekļuvi finansējumam** kapitāla un aizdevumu veidā (vismaz 60 % no kopējā budžeta 2014.–2020. gadam);
2. uzlabot **piekļuvi tirgiem** Eiropas Savienībā un ārpus tās (21,5 %);
3. uzlabot **pamatnosacījumus un konkurētspēju** uzņēmumiem, to skaitā MVU (11 %);
4. veicināt **uzņēmējdarbību** (2,5 %).

Programmā *COSME* ir pievērsta uzmanība arī citām prioritātēm, kas ir izvirzītas stratēģijā “Eiropa 2020”² (piemēram, palīdzēt MVU izmantot priekšrocības, ko sniedz inovācija, piekļuve prasmēm un apmācībai, kā arī MVU potenciālā loma sociālajā kohēzijā (atbalstot sociālo ekonomiku un gados jaunus uzņēmējus un sievietes uzņēmējas)).

Starp *COSME* un citām ES programmām, kas attiecas uz MVU, ir izveidotas daudzas **sinerģijas**. Viens no piemēriem ir *COSME* finanšu instrumenti, kas tika īstenoti ciešā sadarbībā ar Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF)³ un programmas “Apvārsnis 2020” finanšu instrumentiem⁴. Eiropas Biznesa atbalsta tīkls ir izveidojis sinerģiju ar dažādām ES programmām, tostarp programmu “Apvārsnis 2020” pakalpojumu sniegšanai un tīkla apmācībai. Laba sadarbība ir izveidojusies arī starptautiskajiem intelektuālā īpašuma palīdzības dienestiem un tiem intelektuālā īpašuma palīdzības dienestiem, kas tiek atbalstīti citu ES programmu satvarā. Vēl viens piemērs ir uzraudzības rīks, kas izstrādāts programmas “Iniciatīvas būvētai videi” paspārnē un kas atvieglo būvniecības pasākumu uzraudzību nacionālajos atvēršanas un noturības plānos.

Attiecībā uz 2020. gada darba programmas izpildi ir panākts progress, īstenojot vienu no galvenajiem *COSME* programmas starpposma izvērtējumā⁵ iekļautajiem ieteikumiem, proti, pievērst vairāk uzmanības vērienīgākiem, stratēģiskiem pasākumiem, vienlaikus saglabājot programmas elastīgumu jaunu ideju izmēģināšanai. Konkrētāk, 2020. gada budžetā ir atbalstītas vairākas plašākas klasteru darbības.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1287/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu (*COSME*) (2014.–2020. gads) un atceļ Lēmumu Nr. 1639/2006/EK (OV L 347, 20.12.2013., 33. lpp.).

² Eiropadome apstiprināja stratēģiju “Eiropa 2020 — stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei” 2010. gada jūnijā. Skatīt: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a>.

³ *COSME* aizdevumu garantiju mehānismu (*LGF*) daudzas reizes ir papildinājis Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF). Tas tāpēc, ka *COSME LGF* satvarā pieejamie resursi nebija pietiekami, lai apmierinātu tirgus pieprasījumu pēc MVU finansējuma (t. i., visus Eiropas Investīciju fonda no finanšu starpniekiem saņemtos pieteikumus). *COSME* pašu kapitāla instrumenta izaugsmei (*EFG*) resursus izmanto ieguldījumiem tikai pēc tam, kad ir apgūta pieejamā ieguldījumu kapacitāte paplašināšanās un izaugsmes logā saskaņā ar ESIF pašu kapitāla instrumentu.

⁴ *COSME* aizdevumu garantiju mehānisms (*LGF*) ir daļa no vienotā ES parāda finanšu instrumenta ES uzņēmumu izaugsmei un pētniecībai un inovācijai (*R&I*) kopā ar *InnovFin* MVU garantiju mehānismu, kas izveidots programmas “Apvārsnis 2020” satvarā. *COSME* pašu kapitāla instruments izaugsmei (*EFG*) ir daļa no vienotā ES pašu kapitāla finanšu instrumenta ES uzņēmumu izaugsmei un pētniecībai un inovācijai (*R&I*) kopā ar pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” sākumposma pašu kapitāla instrumentu (“*InnovFin* MVU riska kapitāla” mehānisms).

⁵ <https://data.europa.eu/doi/10.2873/87360>.

Papildus 27⁶ ES dalībvalstīm *COSME* 2020. gadā piedalījās šādas valstis: Albānija, Armēnija, Bosnija un Hercegovina, Islande, Kosova⁷, Melnkalne, Moldova, Serbija, Turcija, Ukraina⁸ un Ziemeļmaķedonija.

Šajā ziņojumā ir sniegts pārskats par to *COSME* darbību īstenošanu, kas finansētas no ES 2020. gada budžeta, kā noteikts *COSME* regulā. Ziņojumā ir ietverti arī atbalsta pasākumi un administratīvie izdevumi MVU politikai, ko finansē no 2020. gada budžeta. Šis ir pēdējais oficiālais *COSME* uzraudzības ziņojums, taču iesākto pasākumu iekšējā uzraudzība tiks turpināta. Par *COSME* īstenošanu kopumā atbild Komisija. Tā deleģēja finanšu instrumentu pārvaldību (saskaņā ar 1. konkrēto mērķi) Eiropas Investīciju fondam (EIF). Pasākumi saskaņā ar programmas 2., 3. un 4. konkrēto mērķi galvenokārt tika deleģēti Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūrai (*EASME*)⁹. Atsevišķu analīzes un salīdzinošās novērtēšanas darbību netiešu pārvaldību veica arī starptautiskas organizācijas.

Daudzus šā finanšu gada projektus zināmā mērā ietekmēja **Covid-19 krīze**. Projekti, kas ietvēra pasākumus un klātienes sadarbību, iespēju robežās tika pārcelti uz tiešsaistes saziņas kanāliem, un dažus pasākumus un aktivitātes atcēla vai pārcēla uz vēlāku laiku¹⁰. Daudzos gadījumos pāreja uz virtuāliem pasākumiem darbojās labi un tika turpināta arī turpmākajās darbībās. Tomēr atsevišķos gadījumos tiešsaistes pasākumi un saziņas kanāli ierobežoja padziļinātu sadarbību¹¹.

2. Darbības un rezultāti 2020. gadā

Kopējais plānotais *COSME* budžets 2014.–2020. gadam (7 gadiem) ir 2,3 miljardi EUR, ieskaitot administratīvās izmaksas. Tika plānots, ka finanšu saistības pakāpeniski palielināsies līdz 2020. gadam, kas ir programmas noslēguma gads. Komisija katru gadu apstiprināja gada darba programmu ar papildu atbalsta pasākumiem.

COSME budžets tiek izpildīts, pamatojoties uz četrām budžeta pozīcijām ar apropriācijām, kas noteiktas attiecīgajā pārskatītajā finansēšanas lēmumā par 2020. gadu¹² un finansēšanas lēmumā par atbalsta pasākumiem¹³. Pieskaitot trešo valstu iemaksas, neizmantotās iepriekšējā

⁶ Apvienotā Karaliste no 2020. gada 31. janvāra vairs nav ES dalībvalsts. Apvienotās Karalistes atbalsta saņēmēji, kas piedalījās pasākumos, kuri tika finansēti no 2019. gada vai citu iepriekšējo gadu ES budžeta, turpināja piedalīties programmā līdz šo darbību beigām, un tie varēja piedalīties *COSME* līdz pārejas perioda beigām (2020. gada 31. decembrim).

⁷ Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

⁸ Šajā ziņojumā ir sniegta informācija par valstīm attiecībā uz darbībām, kurās ir bijis plašs saņēmēju ģeogrāfiskais aptvērums. *COSME* dotāciju un iepirkuma darbību atlasē galvenā uzmanība kopumā tika pievērsta nevis ģeogrāfiskajam izvietojumam, bet gan citiem kritērijiem, piemēram, atbilstībai darbības mērķiem un priekšlikumu/piedāvājumu kvalitātei. Nozīmīga bija arī Eiropas dimensija. Vairumam *COSME* darbību piešķirtais budžets nav pietiekams, lai nodrošinātu atbalsttiesīgo valstu plašu ģeogrāfisko aptvērumu. Šādos gadījumos ziņojumā nav ietverta informācija par attiecīgo valsti.

⁹ No 2021. gada 1. aprīļa šī aģentūra ir zināma kā Eiropas Inovācijas padomes un MVU izpildaģentūra (*EISMEA*). Viscaur šā ziņojuma tekstā ir izmantots iepriekšējais nosaukums — *EASME*.

¹⁰ Piemēram, 2021. gada Eiropas vieda tūrisma galvaspilsētas pasākums tika atcelts, jo atlases žūrija nespēja sanākt saskaņā ar plānu. Vairāki pasākumi Dienvidaustrumāzijā, tostarp klasteru kontaktbiržas pasākums Singapūrā, tika atļikti īpaši stingru sanitāro/ceļošanas ierobežojumu dēļ.

¹¹ Piemēram, Eiropas sociālās ekonomikas misijas sasniedza labus rezultātus, bet ieinteresētās personas ziņoja, ka virtuālie pasākumi ir ierobežojusi sadarbības kvalitāti/dziļumu.

¹² C(2020) 7044 final. [DocsRoom — Eiropas Komisija \(europa.eu\)](#).

¹³ C(2020) 6322 final. [DocsRoom — Eiropas Komisija \(europa.eu\)](#).

plānošanas perioda apropriācijas un dažādus pārvedumus, 2020. gadam pieejamais budžets bija šāds:

- a) budžeta pozīcija 02 01 04 01 administratīvajiem izdevumiem: 3 619 046 EUR;
- b) budžeta pozīcija 02 01 06 01 *EASME* darbībai — 10 330 544 EUR;
- c) budžeta pozīcija 02 02 01 visiem pārējiem darbības izdevumiem — 136 538 959 EUR;
- d) budžeta pozīcija 02 02 02 darbības izdevumiem, kas saistīti ar piekļuvi finansējumam — 290 041 750 EUR.

Atbalsta pasākumu finansēšanas lēmumā bija paredzēts ieguldījums 8 000 000 EUR apmērā, ko iekļāva ES 2020. gada vispārējā budžeta pozīcijā 02 02 01.

EASME tika deleģēti vidēji 25 % *COSME* darbību, kas iekļautas darbības budžetā¹⁴. Finanšu instrumentu īstenošana tika deleģēta EIF (sk. tālāk).

Programmas *COSME* budžets 2020. gadam bija 440 530 299 EUR. No šā budžeta tika piešķirti kopumā 99 %, un vidējais maksājumu izpildes līmenis bija 98 %.

2.1. Konkrētais mērķis A: piekļuve finansējumam

***COSME* regulā ir noteikts, ka vismaz 60 % no kopējā budžeta būtu jāpiešķir finanšu instrumentiem 2014.–2020. gadam. Finanšu instrumentiem 2014.–2020. gada plānošanas periodā tika piešķirti kopumā 1,6 miljardi EUR, kas ir mazliet vairāk nekā 60 % no kopējā *COSME* budžeta.**

Finanšu instrumentiem un papildu pasākumiem, ieskaitot EBTA un pārējo trešo valstu līdzdalību, 2020. gadā tika piešķirti 290 041 750 EUR.

275 952 802 EUR tika piešķirti aizdevumu garantiju mehānismam (*LGF*), un 13 100 000 EUR — kapitāla instrumentam izaugsmei (*EFG*). Šīs summas 2020. gadā veidoja 66 % no *COSME* budžeta.

***COSME* kapitāla instruments izaugsmei (*EFG*)**

COSME EFG ir paredzēts ieguldījumiem fondos, kas nodrošina riska kapitālu un mezanīna finansējumu MVU, kuri ir darbības paplašināšanas un izaugsmes posmā. Kopējā *EFG* paredzētā summa 2020. gada budžetā sasniedza 13,1 miljonu EUR. 2021. gada beigās kopumā bija parakstīti 23 *COSME EFG* fonda līgumi¹⁵, un kopējais ES ieguldījums, kas finanšu starpniekiem tika piešķirts no *COSME* 2014.–2020. gada budžeta, bija 323 miljoni EUR. Saskaņā ar šiem nolīgumiem *COSME EFG* palīdzēja nodrošināt ieguldījumus 2,6 miljardu EUR apmērā^{16 17} 346 atbilstīgos MVU to paplašināšanās un izaugsmes posmā, tādējādi kopējais ieguldījumu apjoms tika lēsts 4,9 miljardu EUR apmērā.

¹⁴ SEC(2013) 493 final. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493(01)).

¹⁵ Sešpadsmit no šiem nolīgumiem ir saistīti ar izaugsmes un darbības paplašināšanas posma fondiem, un septiņi — ar daudzpakāpju fondiem apvienojumā ar *InnovFin* kapitāla instrumentu sākumposmam, kas ir izveidots programmas “Apvārsnis 2020” satvarā.

¹⁶ EIF veic ieguldījumus privāti pārvaldītos riska kapitāla starpniekfondos, kas veic kapitāla ieguldījumus MVU. Tā kā EIF uzdevums ir veikt ieguldījumus kopā ar citiem ieguldītājiem, kas arī iegulda šādos fondos, pamatojoties uz vienlīdzīgiem nosacījumiem, ES finansiālais ieguldījums no *COSME* programmas nodrošina papildu ieguldījumu finansējuma pieejamību minētajā riska kapitāla fondā. Mobilizētais finansējums 2,6 miljardu apmērā ir kopējais finansējums, kas pieejams riska fondos, kuros EIF veica ieguldījumus. Turklāt šiem ieguldījumiem bija multiplikatora efekts, kas stimulēja papildu ieguldījumus. Multiplikatora efekts ir aprēķināts, pamatojoties uz EIF un ESIF multiplikatora aprēķināšanas metodiku pašu kapitālam (piemēram, mobilizētie ieguldījumi 1,9 EUR vērtībā par mobilizētā finansējuma 1 EUR), tādējādi mobilizēto ieguldījumu apjoms ir 4,9 miljardi EUR.

Līdz 2021. gada beigām no kopējām investīcijām 2,6 miljardu EUR apmērā, kas no *COSME* 2014.–2020. gada budžeta tika piešķirtas 28 valstīm, 25 % tika ieguldīti Vācijā, 19 % — Francijā un 15 % — Apvienotajā Karalistē.

COSME EFG ieguldīja arī Eiropas līmeņa riska kapitāla “fondu fonda” programmā (*VentureEU*), kas tika sākta 2017. gadā, lai novērstu trūkumus riska kapitāla finansējuma jomā ES.

COSME aizdevumu garantiju instruments

Nemot vērā nepārtraukti augsto tirgus pieprasījumu, pieejamais *COSME LGF* budžeta finansējums (kas 2014.–2020. gadam ir vairāk nekā 1,2 miljardi EUR) tika palielināts, izmantojot vairākus papildinājumus no Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) MVU loga. Visu papildinājumu kopsumma 2014.–2022. gadam bija gandrīz 1,5 miljardi EUR. Līdz ar to bija iespējams turpināt paātrinātu ES garantētā finansējuma izvēršanu augsta riska MVU darījumiem. Ar ESIF papildu līdzekļiem tika atbalstīti darījumi, kas saistīti ar 2019. gadā uzsāktā digitalizācijas izmēģinājuma turpināšanu, lai finanšu starpnieki varētu sniegt MVU plašāku un visaptverošāku atbalstu kredītf finansējuma iegūšanā digitālās pārkārtošanās nolūkiem. Ar šo papildinājumu tika atbalstīta arī reaģēšana uz Covid-19 vīrusa uzliesmojumu un tā ietekmi uz ekonomiku 2020. gadā un turpmāk.

Līdz 2021. gada beigām ar 128 finanšu starpniekiem (veicināšanas institūtiem, garantiju sabiedrībām, komercbankām un līzings sabiedrībām) tika parakstīti 154 pretgalvojuma/galvojuma līgumi. To kopējais ES ieguldījums bija gandrīz 2,6 miljardi EUR, no kuriem 2,5 miljardi EUR tika piešķirti, izmantojot *COSME/ESIF* apvienotos līdzekļus.

Saskaņā ar šiem līgumiem *COSME LGF* sniedza galvojumus un pretgalvojumus finanšu starpniekiem 33 valstīs (26 dalībvalstīs un 7 citās valstīs, kas piedalās *COSME*). Tādējādi tika sniegts finansiāls atbalsts 50 miljardu EUR apmērā vairāk nekā 800 000 MVU šajās valstīs (sk. 2. pielikumu).

Papildu pasākumi (apsekojumi, informācijas rīki, informatīvie materiāli un notikumi)

Papildu pasākumiem kopā tika piešķirti 0,8 miljoni EUR. Tie ietvēra veicināšanas un komunikācijas pasākumus, kā arī apsekojumu *SAFE*. **Apsekojums *SAFE* par uzņēmumu piekļuvi finansējumam** sniedz informāciju par MVU finanšu stāvokli, finansējuma vajadzībām, piekļuvi finansējumam un gaidām. Tas ļoti noder uz gūtajām atziņām balstītas politikas veidošanā ES līmenī, un to izmanto dalībvalstis, analītiķi, akadēmiskās aprindas un citi. Pavisam 17 000 uzņēmumu 36 valstīs tika apsekoti 2020. gadā¹⁸.

2.2. Konkrētais mērķis B: piekļuve tirgiem

***COSME* regulā ir noteikts, ka aptuveni 21,5 % no kopējā budžeta 2014.–2020. gadam būtu jāparedz tirgu pieejamības atvieglošanai. Šim konkrētajam mērķim 2020. gadā**

¹⁷ *COSME* regulā ir paredzēti ieguldījumi 2,6–3,9 miljardu EUR apmērā 360–540 mazajos un vidējos uzņēmumos. Līdz 2021. gadam 346 MVU tika veikti ieguldījumi 2,6 miljardu EUR apmērā, un ir plānots, ka *COSME EFG* darbosies līdz pēdējo darbību izbeigšanai, proti, 2034. gada 31. decembrim. Īstenojot mērķus, tika ņemtas vērā šā finanšu instrumenta īstenošanas konkrētās problēmas. Proti: i) to darbību prioritāte, kas tiek veiktas valstīs ārpus ES, kuras piedalās *COSME* programmā, un tas, ka šajās valstīs ir mazāks ieguldījumu pieprasījums; un ii) laiks, kas nepieciešams, lai parakstītu līgumus ar fondiem, jo vispirms ir jāveic sarežģīti uzticamības pārbaudes un finansējuma piesaistes procesi.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43872>.

kopumā tika piešķirti 85 miljoni EUR, kas veido aptuveni 19,3 % no kopējā COSME budžeta minētajam gadam.

Eiropas Biznesa atbalsta tīkls

Eiropas Biznesa atbalsta tīkls (*EEN*) nodrošina kvalitatīvu atbalstu MVU saistībā ar inovācijām, partneru piesaistīšanu un internacionalizāciju, šādi veicinot MVU izaugsmi, noturību un konkurētspēju. **No COSME 2020. gada budžeta tika līdzfinansēti 2021. gadā saņemtie EEN pakalpojumi.** Tīkls darbojas visās 27 ES dalībvalstīs un pārējās valstīs, kuras piedalās programmā *COSME*¹⁹. Tīkls arī turpināja attīstīt un paplašināt jaunus pakalpojumus, lai atbalstītu MVU centienus īstenot digitalizāciju un kļūt ilgtspējīgiem. Tā kā Covid-19 krīze turpināja ietekmēt uzņēmējdarbību, *EEN* pierādīja, ka spēj pielāgot savus pakalpojumus, lai palīdzētu MVU risināt jaunās problēmas un izmantot jaunās iespējas. Patlaban šis tīkls ļoti aktīvi palīdz MVU reaģēt uz vērtības ķēdes pārrāvumiem un stiprināt noturību.

***EEN* darbību (līdzfinansētu no 2020. gada budžeta) rezultāti 2021. gadā**

- *EEN* sniedza konsultatīvus atbalsta pakalpojumus 37 925 MVU;
- *EEN* partnerības pakalpojumi palīdzēja klientiem (MVU) no visām tīkla valstīm 2021. gadā noslēgt vairāk nekā **2592** starptautisku partnerības nolīgumu ar ārvalstu uzņēmumiem;
- *EEN* konsultatīvā atbalsta pakalpojumi palīdzēja uzlabot konkurētspēju un inovācijas Eiropas līmenī vairāk nekā 7000 klientu gadā;
- *EEN* digitālos pakalpojumus izmantoja vairāk nekā 20 miljoni MVU.

Aptaujā par *EEN* klientu apmierinātību ar *EEN* pakalpojumiem 2021. gadā²⁰ 92 % respondentu apstiprināja, ka ir apmierināti ar *EEN* pakalpojumiem.

Starp *EEN* un programmu “Apvārsnis 2020” pastāvēja spēcīga sinerģija, kas nodrošināja tīklam finansējumu, lai sniegtu papildu īpaši definētu inovācijas pakalpojumu kopumu MVU (ārpus *EEN COSME* pakalpojumu tvēruma)²¹. Komisijas Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts (*GROW ĢD*) un *EASME* sadarbojās arī saistībā ar dažādām ES programmām, kas paredzētas *EEN* pārvaldībai, koordinēšanai un apmācībai.

Starptautiskie intelektuālā īpašuma MVU palīdzības dienesti (Ķīna, Dienvidaustrumāzija, Latīņamerika un Indija)

Starptautiskie intelektuālā īpašuma MVU palīdzības dienesti atbalsta MVU centienus internacionalizēties, sniedzot tiem ekspertu konsultācijas par to, kā īstenot savas intelektuālā īpašuma (IĪ) tiesības Ķīnā, Dienvidaustrumāzijā, Latīņamerikā un Indijā vai saistībā ar šiem reģioniem. Palīdzības dienesti nodrošina arī pirmās līnijas konsultācijas, mācības par IĪ izmantošanu un pārvaldību saistībā ar šiem mērķtirgiem, kā arī sniedz atbalstu ES MVU intelektuālā īpašuma jomā mērķtirgiem nozīmīgu kontaktbiržas pasākumu laikā. Palīdzības dienesti sadarbojas arī ar IĪ palīdzības dienestiem, ko finansē citas ES programmas²². Ķīnas,

¹⁹ Albānija, Armēnija, Bosnija un Hercegovina, Islande, Kosova, Melnkalne, Moldova, Serbija, Turcija, Ukraina un Ziemeļmaķedonija. Apvienotā Karaliste no ES oficiāli izstājās 2020. gada 31. janvārī. Līdz programmas beigām tā turpināja piedalīties tādās darbībās kā *EEN*, bet vairs nepiedalījās pārvaldības struktūrās.

²⁰ Šī aptauja tika veikta no 2021. gada aprīļa līdz 2021. gada jūnijam beigām, un tika saņemta 2361 atbilde.

²¹ Šie dienesti sniedza EIP saņēmējiem konkrētu atbalstu projektu īstenošanai un palīdzēja īpaši inovatīviem uzņēmumiem uzlabot inovāciju pārvaldības spējas.

²² Starptautiskais IĪ palīdzības dienests Indijā (*COSME*), Eiropas IĪ palīdzības dienests (“Apvārsnis 2020”), Āfrikas IĪ palīdzības dienests (Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma birojs) un *IP Key* (Tirdzniecības ĢD) kopīgiem pasākumiem par IĪ. Tiem ir kopīga tīmekļa vietne ar Indijas, Eiropas un Āfrikas palīdzības

Dienvidaustrumāzijas un Latīņamerikas MVU ĪI palīdzības dienesti atbildēja uz kopumā 3962 palīdzības pieprasījumiem pa tālruni un organizēja 440 mācību sesijas vai tīmekļseminārus, kuros piedalījās nedaudz vairāk par 6500 dalībniekiem. Indijas ĪI MVU palīdzības dienests piedāvāja līdzīgus pakalpojumus, un to veica uz atsevišķa līguma pamata.

EK un Japānas Rūpniecības sadarbības centrs

EK un Japānas Rūpniecības sadarbības centrs veicina ES un Japānas sadarbību rūpniecības, tirdzniecības un ieguldījumu jomā un sekmē ES ekonomisko diplomātiju attiecībā uz šo valsti. Viens no svarīgiem šā centra sniegtajiem pakalpojumiem ir “EPN palīdzības dienests”, kas palīdz ES uzņēmumiem izmantot ES un Japānas ekonomisko partnerattiecību nolīguma (EPN) sniegtās priekšrocības²³. Divu gadu laikposmā, ko atbalstīja *COSME* 2020. gada budžets, centrs organizēja plašu tīmekļsemināru klāstu, tostarp 27 EPN tīmekļseminārus, kuros piedalījās 1478 dalībnieki, 76 tīmekļseminārus par Japānu un eksportu uz Japānu (kopā 2857 dalībnieki), 11 tīmekļseminārus par taupīgu ražošanu (502 dalībnieki) un tīmekļseminārus par būtiskiem ES politikas jautājumiem. Turklāt tas turpināja vadīt pamatprogrammu *Vulcanus in Japan* un tehnoloģiju nodošanas palīdzības dienestu, kā arī šajā laikposmā nodrošināja politikas analīzi un iesniedza 33 tirgus ziņojumus. Eiropas Revīzijas palātas īpašajā ziņojumā par MVU internacionalizāciju tika pozitīvi novērtēti ES un Japānas centra pakalpojumi, īpaši uzsvērot tā pakalpojumu nepārtrauktību un papildināmību, augsto klientu apmierinātības līmeni un labo sadarbību ar *EEN*²⁴.

Iepirkums

Tika īstenoti vairāki pasākumi, lai palielinātu iepirkuma iestāžu spējas un radītu MVU jaunas iespējas iesaistīties inovatīvu, ilgtspējīgu un aprītes principiem atbilstošu preču, pakalpojumu un būvdarbu piegādē publiskajam sektoram. Publisko pircēju kopienas platforma²⁵, kas tika atbalstīta saskaņā ar 2020. gada budžetu, sāka darboties 2023. gada aprīlī. Tā atbalsta desmit “lielo pircēju” grupu sadarbību, lai apkopotu informāciju par konkrētām iepirkuma vajadzībām (tostarp mākslīgo intelektu un saules paneļiem). **Inovatīvu risinājumu publiskā iepirkuma (PPI) līdzfinansēšana** palīdz lielajām iepirkuma iestādēm gūt vērtīgu pieredzi inovatīvu risinājumu iepirkumos pirmskomercializācijas posmā, īstenojot divus pašreizējos projektus. Tie sniedz norādījumus iestādēm par dažādiem PPI procedūru sagatavošanas un īstenošanas posmiem, kā arī par iespējamām atkārtotības darbībām. Viens no šiem projektiem koncentrējas uz veselības aprūpes nozari.

2.3. Konkrētais mērķis C: pamatnosacījumu un konkurētspējas uzlabošana

***COSME* regulā ir noteikts, ka aptuveni 11 % no kopējā budžeta 2014.–2020. gadam būtu jāparedz pamatnosacījumu un konkurētspējas uzlabošanai. Šim mērķim 2020. gadā tika piešķirti 47,9 miljoni EUR, kas veido 10,9% no kopējā *COSME* budžeta.**

dienestiem, un tie kā ĪI ekspertīzes sniedzēji ir piedalījušies starptautiskajās ES misijās “ES vārteja” / “*Business Avenues*” (ko finansē Ārpolitikas iniciatīva) un aprītes ekonomikas misijās (Vides ĢD).

²³ Tas stājās spēkā 2019. gada 1. februārī. Skatīt: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement/eu-japan-agreement-chapter-chapter_en.

²⁴ Eiropas Revīzijas palāta, īpašais ziņojums 07/2022: “MVU internacionalizācijas instrumenti: liels skaits atbalsta darbību, taču tās nav pilnībā saskaņotas vai koordinētas”. Tas aptvēra 2014.–2020. gada finanšu periodu.

²⁵ [Mājaslapa | Publisko pircēju kopiena \(europa.eu\)](#)

Klasteri

2020. gada budžetā tika atbalstīti četri galvenie klasteru pasākumi: Eiropas klasteru sadarbības platforma, kas nodrošina pakalpojumu un rīku klāstu, kuri vajadzīgi, lai atbalstītu klasteru spēju veidošanu un tīklošanos, divas shēmas klasteru internacionalizācijas atbalstam, no kurām viena bija veltīta aizsardzības un drošības nozarei²⁶, un Eiropas Klasteru izcilības programma, kas nodrošināja spēju veidošanas pakalpojumus un shēmu īstermiņa apmaiņām starp klasteriem. Saskaņā ar programmu *Clusters Go International* konsorcijiem, kas aptver 64 klasterus un uzņēmējdarbības atbalsta organizācijas no 17 ES/COSME valstīm, tika piešķirtas 12 dotācijas. Dažas no tām koncentrējas uz klimata mērķiem (sk. 4. pielikumu).

Tā kā klasteru projektu ilgums parasti bija trīs–četri gadi, daudzi no tiem vēl turpinājās laikā, kad sākās Krievijas agresija Ukrainā. Vairāki no šiem projektiem sniedza **atbalstu Ukrainas uzņēmējiem**. Piemēram, Eiropas Klasteru kopdarbības programma (*ECPP*) izveidoja **ES klasteru atbalsta forumu Ukrainai**, lai saskaņotu Eiropas klasteru starpniecību apkopoto, pārbaudīto vai apstiprināto palīdzības piedāvājumu ar Ukrainas partneru lūgumiem. *ECPP* arī veica aptauju, lai uz vietas apzinātu informāciju par piegādes ķēžu traucējumiem. Turklāt projekta *BRIGHT* Klasteru izcilības programmas satvarā sešu Ukrainas klasteru alianses pārstāvju delegācija (kara dēļ delegācijā bija tikai sievietes) piedalījās piecu dienu pasākumā *ClusterXchange*.

Tūrisms, modes industrija un dzīvesstila nozare

Pašreizējie **tūrisma** nozares projekti, kas tiek atbalstīti no 2020. gada budžeta, palīdz MVU veicināt digitalizācijas, inovācijas, jauno tehnoloģiju un viedā tūrisma ieviešanu, stiprinot to starptautisko sadarbību un jo īpaši saikni ar starptautiskām inovācijas ekosistēmām. Šie projekti ietver tiešu finansiālu atbalstu MVU apmācībai un palīdz tiem pielāgot uzņēmējdarbības procesus. Tiek īstenoti 9 projekti, kuros piedalās 73 partnerorganizācijas 25 valstīs²⁷. Daži no šiem projektiem atbalsta arī ilgtspējas un klimata mērķus.

Projekta WORTH, ko finansē no *COSME* 2020. gada budžeta, mērķis ir stiprināt inovācijas spējas un konkurētspēju modes un dzīvesstila nozares MVU un palīdzēt tiem, pārkārtojoties uz klimatneitralitāti un digitālo līderību²⁸. Tas atbalsta starptautiskas partnerības starp dizainparaugu izstrādātājiem, MVU, ražotājiem un tehnoloģiju nodrošinātājiem, lai attīstītu inovatīvas, ilgtspējīgas un uz dizainparaugiem orientētas uzņēmējdarbības idejas. Partnerības var izmantot inkubācijas programmu, saņemt trešās personas finansiālu atbalstu (10 000–20 000 EUR), konsultācijas, juridiskas konsultācijas intelektuālā īpašuma jautājumos un atbalstu tīklošanās mērķiem. Reaģējot uz pirmo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus par partnerībām (trešās personas finansējums), kurās uzmanība pievērsta Eiropas “Bauhaus”, tika atlasītas 65 partnerības. Šo partnerību 10 mēnešus ilgajā inkubācijas programmā bija iekļauta īpaši pielāgota mentorēšana 975 stundu garumā, 9 darbsemināri (no kuriem 5 notika tiešsaistē) un 52 tiešsaistes pamata apmācības moduļi un semināri. Pašlaik notiek atlases procedūras otrajam uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus par partnerībām.

Atbalsts, kas vajadzīgs, lai novērtētu, kā valstis ievēro Mazās uzņēmējdarbības akta un MVU stratēģijas principus — administratīvais nolīgums ar JRC un Eiroparometru

²⁶ Šie projekti sniedz atbalstu pārrobežu un starpnozaru sadarbībai starp Eiropas klasteriem, lai izstrādātu kopīgu internacionalizācijas stratēģiju un atbalstītu MVU internacionalizāciju ārpus Eiropas.

²⁷ Beļģija, Bulgārija, Horvātija, Kipra, Čehija, Vācija, Dānija, Grieķija, Spānija, Somija, Francija, Ungārija, Islande, Itālija, Malta, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Albānija, Melnkalne, Serbija un Apvienotā Karaliste.

²⁸ Tostarp modes un tekstila, apavu, ādas un kažokādu, mēbeļu / mājokļa apdares / interjera dizainparaugu, juvelierizstrādājumu un aksesuāru jomā.

Ar Komisijas Kopīgo pētniecības centru (*JRC*) tika noslēgts administratīvs nolīgums par zinātniska atbalsta nodrošināšanu, lai novērtētu ES dalībvalstu sniegumu Mazās uzņēmējdarbības akta (*MUA*) un *MVU* stratēģijas principu īstenošanā. *JRC* noteica rādītāju kopumu, pamatojoties uz 10 dimensijām, kas definētas kopā ar *GROW* ĢD, un veica attiecīgo datu kvalitātes kontroli. Projekts tika uzsākts 2020. gadā, un rezultāti tika izmantoti *MVU* darbības pārskata (*SPR*) valstu faktu lapās un gada ziņojumā, kas publicēts 2021. gada jūlijā²⁹. Šīs faktu lapas un ziņojumi tiek izmantoti pastāvīgi, lai virzītu *MVU* politikas veidošanu.

2022. gada **Eiobarometra zibensaptauja par *MVU***, ko finansē no *COSME* 2020. gada budžeta, bija veltīta **resursu efektivitātei un videi nekaitīgiem tirgiem**. Plašāku informāciju sk. turpmāk 4. punktā.

MVU sūtni, MVU asambleja un tiešsaistes meistarklase tīmekļsamītā Lisabonā

Pakalpojumi 2020. gadā tika sniegti, lai organizētu: i) četras *MVU* sūtņu tīkla sanāksmes³⁰ (dalībvalstu valsts pārvaldes iestāžu pārstāvji); ii) 2020. gada *MVU* asambleju (virtuāls ieinteresēto personu pasākums, kurā piedalījās 984 tiešsaistes delegāti); un iii) tiešsaistes meistarklases 2020. gada decembrī tīmekļsamītā Lisabonā, kurā piedalījās vairāk nekā 200 dalībnieku³¹. Šajos pasākumos tika sniegtas vērtīgas norādes un padomi *MVU* politikas veidošanas atbalstam, tostarp atbalsts *MVU* sūtņu tīklam, sagatavojot tā 2020. gada ziņojumu un ieteikumus rīcībai³².

ES atvērta uzņēmējdarbībai — jauns kompass *MVU*³³

2021. gada maijā notika atklāšanas un noslēguma pasākums un seši no *COSME* 2020. gada budžeta finansēti tīmekļsemināri, lai sniegtu praktisku informāciju uzņēmumiem un ieinteresētajām personām par ES programmām un atbalsta instrumentiem tādās jomās kā intelektuālais īpašums, piekļuve finansējumam, starptautiskā tirdzniecība un vienotais tirgus. Dalībnieku skaits katrā tīmekļseminārā svārstījās no 206 līdz 370, pārsniedzot kopējo mērķi, t. i., 650 dalībniekus, un 80 % respondentu pēc pasākuma veiktajā aptaujā sniedza pozitīvu vērtējumu³⁴.

2.4. Konkrētais mērķis D: uzņēmējdarbības un uzņēmējdarbības kultūras veicināšana

***COSME* regulā ir noteikts, ka aptuveni 2,5 % no kopējā budžeta 2014.–2020. gadam būtu jāatvēl uzņēmējdarbības un uzņēmējdarbības kultūras veicināšanai. Šim mērķim 2020. gadā^{35, 36} tika iztērēti 3,6 miljoni EUR, t. i., 0,8 % no kopējā *COSME* budžeta.**

²⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en.

³⁰ 2020. gada jūnijā (tiešsaistē ar 46 dalībniekiem), 2020. gada oktobrī (tiešsaistē ar 83 dalībniekiem), 2020. gada novembrī (tiešsaistē *MVU* asamblejas laikā ar 67 dalībniekiem) un 2020. gada decembrī (tiešsaistē ar 72 dalībniekiem).

³¹ Ar Covid-19 saistīto pārvietošanās ierobežojumu dēļ sākotnēji plānotā klātienes konference Berlīnē tika pārveidota par virtuālu pasākumu.

³² Šajā ziņojumā ir iekļauts pārskats par jaunākajām *MVU* darbības tendencēm Eiropā un rīcības ieteikumiem (<https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/40291/download>). Tas tika iesniegts Konkurētspējas padomei 2020. gada novembrī (sk.: Konkurētspējas padome (iekšējais tirgus un rūpniecība) — Consilium europa.eu).

³³ https://commission.europa.eu/events/eu-open-business-new-compass-smes-2021-05-26_en.

³⁴ Uz jautājumiem “Vai tīmekļseminārs jūs iedvesmoja?”, “Vai tas rosinās jūs rīkoties?”, “Vai tas atbilda jūsu gaidām?”, “Vai jūs to ieteiktu citiem?” 80 % (vidēji) respondentu atbildēja ar “jā” vai “drīzāk jā”.

³⁵ Šī summa 2020. gadā bija mazāka, jo 2019. gadā tika izsludināts uzaicinājums iesniegt priekšlikumus programmā “*Erasmus* jaunajiem uzņēmējiem”.

Meitenu un sieviešu digitālo un uzņēmējdarbības prasmju uzlabošana (ESTEAM)³⁷

Šā *COSME* 2020. gada budžetā atbalstītā projekta mērķis ir uzlabot meiteņu un sieviešu digitālās un uzņēmējdarbības prasmes, kā arī paaugstināt viņu pašapziņu. Tas turpināsies līdz 2024. gada beigām. 2022. gada maijā notika pasākums meitenēm, kurā piedalījās 203 dalībnieces, un notika 15 vietēji darbsemināri, kuros galvenā uzmanība tika pievērsta problēmu risināšanai, gadījumu analīzei un partneru meklēšanas uzdevumam. Pirmais *ESTEAM Fest* sievietēm notika 2022. gada jūnijā ar plenārsesiju un darbsemināriem, kuru mērķis bija veicināt uzņēmējdarbības un digitālās prasmes. Mentorēšanas pakalpojumi tika sniegti līdz 2022. gada beigām.

Eiropas sociālās ekonomikas misijas

Eiropas sociālās ekonomikas misijas balstījās uz pieredzi, kas gūta, īstenojot sekmīgu izmēģinājuma iniciatīvu, kura tika organizēta 2018. gadā. Šajā turpinājuma projektā, ko finansēja no *COSME* 2020. gada budžeta, tika organizēti vairāki semināri, kuros piedalījās plašs sociālajā ekonomikā ieinteresēto personu loks, lai attīstītu starpreģionu sadarbību, daloties ar paraugpraksi un atkārtojot to, kā arī izmantojot mācīšanos starp reģioniem. Semināros piedalījās 88 saņēmējas organizācijas no 27 ES/*COSME* valstīm. Tika organizēti vairāk nekā 60 sociālās ekonomikas misiju semināri ar aptuveni 2500 dalībnieku, un tika apkopoti 350 paraugprakses piemēri. Projekti sniedza arī ieteikumu kopumu reģionālās/vietējās sociālās ekonomikas uzlabošanai un radīja iespējas un stimulus turpmākām partnerībām.

3. Atbalsta pasākumi un administratīvie izdevumi

***COSME* atbalsta pasākumi tika finansēti no budžeta pozīcijas 02 02 01. Atbalsta pasākumiem 2020. gadā tika piešķirti 6,2 miljoni EUR.**

Tika organizētas konferences un sanāksmes ar ieinteresētajām personām, lai apspriestu problēmas, ar kurām saskaras dažādas rūpniecības nozares. Citi atbalsta pasākumi ietvēra analītisko darbu, piemēram, pētījumus politikas veidošanas atvieglošanai un informācijas rīkus, kas sniedz MVU praktisku atbalstu.

Pētījums **par komercnoslēpumu tiesisko aizsardzību datu ekonomikā**³⁸ sniedz vērtīgu atbalstu politikas veidošanā par to, kā komercnoslēpumu tiesiskā aizsardzība var palīdzēt radīt drošu vidi datu apmaiņai starp uzņēmumiem, jo īpaši Eiropas datu ekonomikā stratēģiski svarīgās nozarēs. Tajā ir iekļauti 13 gadījumu pētījumi ar vērtīgiem piemēriem par to, kā uzņēmumi pārvalda savus komercnoslēpumus. Daudzi šā pētījuma rādītāji tika pārsniegti, taču starpposmos bija dažas grūtības (datu sensitivitātes dēļ atbilžu skaits uz anketām bija mazāks par plānoto, un ar Covid-19 saistītu sarežģītumu dēļ bija nedaudz jāpārplāno darbs).

Pētījums par vidēji liela kapitāla uzņēmumiem

³⁶ Turklāt 2020. gadā lielāka prioritāte tika piešķirta finanšu instrumentiem (tiem tika atvēlēti 66 % no *COSME* budžeta, savukārt programmas darbības laikā mērķrādītājs bija 60 %). Ar finanšu instrumentiem tika atbalstīti arī uzņēmējdarbības mērķi.

³⁷ Plašāku informāciju sk. [projekta tīmekļa vietnē](https://eismea.ec.europa.eu/esteem-fests-and-communities-girls-and-women_en) un videoierakstos no pirmajiem diviem *ESTEAM Fests* (https://eismea.ec.europa.eu/esteem-fests-and-communities-girls-and-women_en).

³⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c0335fd8-33db-11ed-8b77-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-267469968>.

Tā kā uz augošiem uzņēmumiem un uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu neattiecas EK MVU definīcija³⁹, tie bieži vien netiek iekļauti MVU atbalsta shēmās. Šā pētījuma mērķis bija savākt informāciju par uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu (statistiku un informāciju par uzņēmumu ar vidēji lielu kapitālu specifiku un šķēršļiem, ar kuriem tie saskaras, veicot uzņēmējdarbību un paplašinot savu darbības jomu) un novērtēt, vai ir nepieciešama īpaša politika, lai atbalstītu šos uzņēmumus un vēl vairāk atraisītu to spēju radīt darbvietas. Galīgais ziņojums tika publicēts 2022. gada novembrī⁴⁰ un izplatīts attiecīgajām ieinteresētajām personām.

Administratīvie izdevumi 2020. gadā veidoja 3 % no budžeta. Šī summa sedza izdevumus par ekspertu sanāksmēm, informācijas un komunikācijas pasākumiem, kā arī Komisijas (*GROW ĢD*) izdevumus 3,3 miljoni EUR apmērā saistībā ar IT tīkliem un citu tehnisko un administratīvo palīdzību. Programmas budžeta ieguldījums izpildaģentūras *EASME* darbībā bija 9,9 miljoni EUR.

4. Ieguldījums klimata mērķu, ilgtspējīgas attīstības mērķu, digitālo mērķu un dzimumu līdztiesības mērķu sasniegšanā

Turpmāk ir īsi izklāstīts, kā programma *COSME* veicina šo mērķu sasniegšanu un sniegti katra mērķa īstenošanu veicinošo darbību piemēri. **Plašāka informācija par programmas ieguldījumu šo integrēšanas mērķu sasniegšanā ir sniegta 4. pielikumā.**

Ir aplēsts, ka *COSME* programmas **ieguldījums klimata politikas integrēšanas mērķī**, kas ir izvirzīts visām Komisijas programmām (kopumā 20 % no ES budžeta 2014.–2020. gadam), ir 25,6 miljoni EUR (6 % no finanšu piešķiruma 2020. gadā). Vairumam *COSME* pasākumu netiek aprēķināts to precīzs ieguldījums klimata politikas integrēšanā⁴¹, bet daudzos projektos un pasākumos uzmanība tiek pievērsta arī šim mērķim. Nozīmīgi piemēri ir pašu kapitāla instruments izaugsmei, Eiropas Biznesa atbalsta tīkls, dažādi klasteru atbalsta pasākumi, tostarp klasteru internacionalizācija, un *WORTH* partnerība MVU konkurētspējas un inovācijas spēju palielināšanai ar dzīvesveidu saistītajās nozarēs.

Tika veikta arī Eiroparometra zibensaptauja, kas īpaši veltīta MVU resursefektivitātei un zaļajiem tirgiem, un saskaņā ar administratīvo nolīgumu ar *JRC* noslēdzas **Eiropas Klimatneitrālās rūpniecības konkurētspējas rezultātu apkopojuma (*CIndECS*)** izstrāde. Šis darbs jau ir izmantots vairākās svarīgās politikas iniciatīvās, tostarp Tīras enerģijas tehnoloģiju novērošanas centra atbalsta ziņojumos un neto nulles emisiju industrijas akta iniciatīvā. Plašāka informācija ir sniegta turpmāk 4. pielikumā.

Daudzi *COSME* pasākumi dod ieguldījumu Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam noteikto **ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM)** īstenošanā. Konkrētāk, Eiropas Biznesa atbalsta tīkls (*EEN*) un sociālās ekonomikas misijas veicina 8. ilgtspējīgas attīstības mērķa (pienācīgas kvalitātes nodarbinātība un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme) sasniegšanu. 9. IAM (iekļaujoša un ilgtspējīga rūpniecības inovācija un noturīga infrastruktūra) tiek īstenots ar *EEN*, Klasteru izcilības programmas projektiem un tūrisma atbalsta pasākumiem (sk. arī turpmāk sniegto informāciju par digitalizāciju). 12. IAM (ilgtspējīgi patēriņa un ražošanas modeļi) cita starpā tiek veicināts, īstenojot projektu *WORTH* ar dzīvesveidu saistītās nozarēs.

³⁹ [Komisijas Ieteikums 2003/361/EK \(2003. gada 6. maijs\) par mikrouzņēmumu, mazo uzņēmumu un vidējo uzņēmumu definīciju.](#)

⁴⁰ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>.

⁴¹ Daudzi *COSME* pasākumi ietver noteiktu atbalstu ar klimatu saistītiem mērķiem. Tomēr, tā kā tas vienmēr ir ietverts plašākajā konkurētspējas mērķī, parasti pasākumu klimata komponentam nav atvēlēts atsevišķs budžets.

Ir arī ieviesti vairāki **COSME pasākumi, kas veicina digitalizācijas mērķu sasniegšanu.** Tie ietver projektus, kuru mērķis ir veicināt digitalizāciju, inovāciju un jaunu tehnoloģiju ieviešanu tūrisma nozarē, kā arī inovācijas projektu publisko iepirkumu, lai palīdzētu iestādēm iegādāties pirmskonkurences posma inovāciju tādās jomās kā mākslīgais intelekts; tāpat tie ietver klasteru projektus ar mērķi stimulēt savstarpēju bagātināšanos un pieredzes apmaiņu saistībā ar digitālajām tehnoloģijām lauksaimniecības pārtikas, autobūves, tekstilizstrādājumu un precīzijas medicīnas nozarēs.

Lai gan *COSME* regulā nav ietverti konkrēti uzdevumi vai mērķi **saistībā ar dzimumu,** programmas atbalstītajos pasākumos tiek ievēroti dzimumu līdztiesības principi un ņemta vērā dzimuma dimensija. Iepriekš 2.4. punktā minētā projekta *ESTEAM* mērķis ir veicināt meiteņu un sieviešu uzņēmēju digitalizācijas un uzņēmējdarbības spējas un pārliecību. Ir pieejami arī daži dati par sievietēm, kas ir finanšu instrumentu saņēmējas un projektu koordinatores.

5. Secinājumi

Darbības budžeta izpildes rādītāji gan attiecībā uz saistībām, gan maksājumiem bija 99 %. Tādējādi saglabājas augsts saistību izpildes līmenis, kas liecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu operatīvo maksājumu izpilde ir uzlabojusies.

Piekluve finansējumam bija viens no galvenajiem uzdevumiem, un tā īstenošanai tika veltīti 66 % no izpildītā budžeta. *COSME* aizdevumu garantiju instruments (*LGF*) 2020. gadā ļāva finanšu starpniekiem turpināt sniegt finansiālu atbalstu MVU, kurus uzskata par riskantākiem un kuriem tāpēc bija grūtāk saņemt aizņēmuma finansējumu. Kopumā paredzams, ka *COSME LGF* programmas darbības laikā nodrošinās finansējumu vairāk nekā 67 miljardu EUR apmērā. Attiecībā uz *COSME* kapitāla instrumentu izaugsmei (*EFG*) rādītāji par ieguldījumiem MVU izaugsmes un darbības paplašināšanas posmā atbilst virzībai uz sākotnējo ilgtermiņa mērķu sasniegšanu. Mērķu īstenošanai tika ņemtas vērā īpašās problēmas, kas saistītas ar šā instrumenta pārvaldību.

2020. gada darba programmas izpildē tika turpināts gūt panākumus, īstenojot vienu no galvenajiem programmas vidusposma novērtējumā minētajiem ieteikumiem, proti, pievērst vairāk uzmanības vērienīgākiem, stratēģiskiem pasākumiem, vienlaikus daļēji saglabājot elastīgumu jaunu ideju izmēģināšanai. *COSME* 2020. gada budžetā 75 % no saistībām veidoja pamatiniciatīvas, piemēram, *EEN*, *EYE* un finanšu instrumenti.

Lai uzlabotu MVU starptautisko konkurētspēju un ilgtspēju, 2021. gadā *EEN* (ar līdzfinansējumu no 2020. gada budžeta) 37 925 mazajiem un vidējiem uzņēmumiem sniedza konsultāciju pakalpojumus ar pievienoto vērtību⁴². Tīkla digitālos pakalpojumus izmantoja vairāk nekā 20 miljoni MVU. Tīkls sniedza vērtīgu atbalstu MVU arī Covid-19 krīzes laikā, attiecīgos gadījumos pielāgojot savus pakalpojumus un pakalpojumu sniegšanas modeļus.

Visā programmas īstenošanas laikā ar labu sniegumu un pakalpojumu kvalitāti izcēlās arī daudz citu darbību. Piemēram, ES un Japānas centrs sniedza plašu pakalpojumu klāstu, lai palīdzētu MVU īstenot uzņēmējdarbību ar Japānu, kā arī saistībā ar ekonomisko diplomātiju. Starptautiskie IĪ MVU palīdzības dienesti sniedza MVU vērtīgus padomus, sarīkoja apmācības un pasākumus par intelektuālā īpašuma jautājumiem saistībā ar Ķīnu,

⁴² Šie MVU dažādos laika posmos saņēma dažādus pakalpojumus, kas bija pielāgoti to konkrētajām vajadzībām. *EEN* pakalpojumu sniegšanas modeļa galvenā sastāvdaļa ir ilgtermiņa attiecību veidošana ar MVU un atbalsts tiem vidējā termiņā, lai palīdzētu tiem risināt visas aktuālās problēmas, uzdevumus un izmantot pieejamās iespējas.

Dienvidaustrumāziju, Latīņameriku (tostarp 440 apmācības sesijas ar 6569 dalībniekiem) un Indiju.

Arī mazāka mēroga pasākumi sniedza noderīgu atbalstu, lai palīdzētu MVU ieviest inovācijas un uzlabot konkurētspēju un ilgtspēju. Piemēram, pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par partnerībām saskaņā ar projektu *WORTH* modes rūpniecības un dzīvesveida nozarēm atbalstīja 65 dizaineru, MVU, ražotāju un tehnoloģiju sniedzēju partnerības, izmantojot 10 mēnešu inkubācijas programmu, kas ietvēra 975 stundas īpaši pielāgotai mentorēšanai. Lai turpinātu šo atbalstu, ir publicēti papildu uzaicinājumi iesniegt priekšlikumus par partnerībām. Tika īstenoti arī vairāki projekti sadarbībā ar iepirkumu iestādēm, lai radītu jaunas iespējas MVU piegādāt inovatīvus produktus un pakalpojumus publiskajam sektoram.

Visbeidzot nav mazsvarīgi, ka vairāki programmas satvarā finansētie pētījumi, tostarp Eiropas Klimatneitrālās rūpniecības konkurētspējas rezultātu apkopojums (*CIndECS*), pētījums par komercnoslēpumu tiesisko aizsardzību datu ekonomikas kontekstā un pētījums par uzņēmumiem ar vidēju kapitālu, sniedza vērtīgus secinājumus un pamatīgu analīzi, kas tika izmantoti politikas darba atbalstam.

Programma *COSME* pierādīja savu efektivitāti, arī palīdzot MVU risināt jaunas problēmas. Vairākās darbībās un projektos, kas tika atbalstīti no 2020. gada budžeta, tostarp *EEN*, tika ieviesti īpaši pakalpojumi, kas vajadzīgi, lai palīdzētu MVU risināt ar Covid-19 krīzi saistītos jautājumus. Daudzu *COSME* projektu ilgums ir trīs–četri gadi. Sākot ar 2022. gadu, nelielu skaitu no 2020. gada budžeta finansēto pašreizējo projektu ietekmēja **Krievijas militārā agresija Ukrainā**. Vajadzības gadījumā tika apstiprināti šo projektu ilguma pagarinājumi, koriģējot darbības, lai tiktu ņemti vērā krīzes apstākļi. Viens no piemēriem ir projekts *P2GREEN-EST*, kura mērķis bija palīdzēt ES MVU piekļūt iepirkumiem ārpus ES, par mērķa tirgu nosakot Ukrainu⁴³. Pavisam nesen, sākoties Krievijas agresijai Ukrainā, daži no *COSME* 2020. gada projektiem, kas joprojām bija spēkā, varēja pielāgot savus pakalpojumus, lai palīdzētu ES uzņēmumiem risināt ar to saistītās problēmas, piemēram, piegādes ķēžu jautājumus, un sniegt zināmu atbalstu Ukrainas uzņēmumiem (sk. 2.3. punktu iepriekš).

Tika optimizēta saikne ar citām ES programmām un fondiem. Piemēram, *COSME LGF* saņēma papildu 714 miljonus EUR, pateicoties garantijai 1 miljarda EUR apmērā EIF no Eiropas Stratēģisko investīciju fonda. To izmantoja, lai atbalstītu MVU, kas Covid-19 krīzes dēļ saskārušies ar likviditātes problēmām. *EEN* tīkls attīstīja sinerģiju ar pamatprogrammu “Apvārsnis 2020”, Eiropas Inovācijas padomi (EIP) un plašu ES programmu un atbalsta shēmu klāstu. Bija arī vairāki piemēri sadarbībai ar pašreizējiem vai iepriekšējiem *COSME* projektiem. Tas jo īpaši attiecās uz *EEN*, *WORTH* un vairākām iepirkuma darbībām.

Attiecībā uz pašreizējiem *COSME* pasākumiem no 2020. gada turpināsies uzraudzība, īpašu uzmanību pievēršot pasākumiem, kas pārplānoti Covid dēļ, un gadījumiem, kad tika konstatētas konkrētas problēmas. Regulārā uzraudzība arī nodrošināja, ka budžets tika pārdalīts sekmīgākajām un pieprasītākajām darbībām. Piemēram, 815 107 EUR no 2020. gada darba programmas pārpalikumiem tika piešķirti rezerves saraksta projektiem uzaicinājumam iesniegt priekšlikumus tūrisma jomā, lai veicinātu digitalizācijas, inovācijas un jauno tehnoloģiju ieviešanu šajā nozarē. Vēl viens piemērs ir līdzekļu pārvietojums no *COSME EFG* uz *COSME LGF*.

⁴³ Tā kā kara sākums nopietni ietekmēja šo projektu, dotāciju nolīgums tika iesaldēts. Pēc situācijas atkārtotas izvērtēšanas vairākus mēnešus vēlāk dotāciju nolīgums tika grozīts, lai iekļautu papildu mērķa valsti, kas nav ES dalībvalsts, tādējādi ļaujot projektam atsākt darbību.

Šajā uzraudzībā gūtā pieredze tiks izmantota arī pasākumu izstrādē turpmākajiem gadiem, jo īpaši darbā, kas jāveic, lai nodrošinātu pamatdarbību labāku nepārtrauktību⁴⁴, un notiekošajā darbā, lai sagatavotu 2024. gada MVU pīlāra darba programmu.

Kopumā COSME 2020. gada pasākumu mērķu īstenošana ir atsākta. Daudzu pasākumu mērķrādītāji jau ir sasniegti, un Covid krīzes skarto projektu īstenošana ir atsākta. Programmas atbalstītie pasākumi turpina veicināt konkurētspēju, izaugsmi un nodarbinātību, savukārt daudzi projekti visā programmā, jo īpaši EEN un atbalsta pasākumi klasteriem, ir apliecinājuši savu spēju apmierināt MVU mainīgās vajadzības un elastīgi reaģēt uz jaunām problēmām.

⁴⁴ Patlaban tās tiek atbalstītas saskaņā ar vienotā tirgus programmas MVU pīlāru. Konkrētāk, EEN tīkls, EYE un kopīgās klasteru iniciatīvas ir kļuvušas par daudzgadu pasākumiem, kuri saņems līdzfinansējumu līdz 2024. gadam, lai sekmīgāk nodrošinātu šo pakalpojumu nepārtrauktību vidējā termiņā. Sk. arī secinājumu trešo rindkopu.

1. pielikums. *COSME* 2020. gada budžeta izpilde
(visi skaitļi ir norādīti euro)

Budžeta pozīcija		Saistības			Maksājumi			
		<i>visi finansējuma avoti</i>			<i>visi finansējuma avoti</i>			
		Sākotnējais budžets	Izpildītais budžets	Izpilde		Maksājumiem pieejamās apropriācijas	Izpildītie maksājumi	Izpilde
				%				%
02 02 02	Piekluve finansējumam	290 041 750	290 041 750	100 %		333 931 327	328 837 656	98 %
02 02 01	Piekluve tirgiem, uzņēmējdarbības vide un uzņēmējdarbība							
	izpildījis <i>GROW</i> ĢD	10 049 697	10 026 133	100 %		8 901 623	8 878 059	100 %
	deleģēts <i>EASME</i>	126 489 262	123 066 819	97 %		132 390 902	132 390 902	100 %
	Kopā	136 538 959	133 092 952	97 %		141 292 525	141 268 961	100 %
02 01 04 0 1	Administratīvais budžets	3 619 046	3 333 968	92 %		3 619 046	1 033 829	29 %
02 01 06 0 1	<i>EASME</i> — administratīvais (darbības) budžets	10 330 544	9 916 195	96 %		10 330 544	9 916 195	96 %
	Kopējais budžets	440 530 299	436 384 865	99 %		489 173 442	481 056 641	98 %

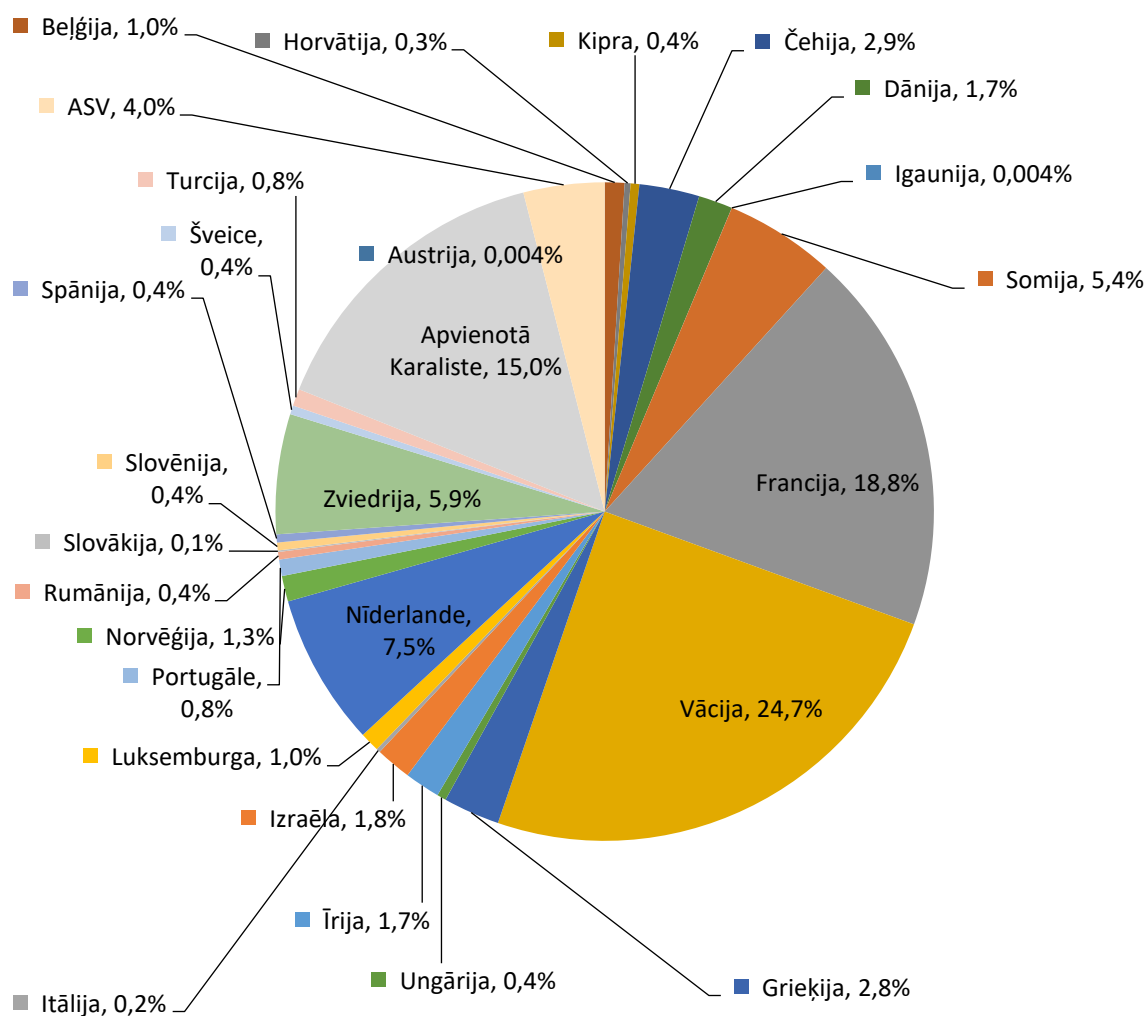
2. pielikums. Informācija par valstīm

1. Finanšu instrumenti

Turpmācējās diagrammās ir attēlots MVU saņemtā finansiālā atbalsta ģeogrāfiskais sadalījums dažādās valstīs. Informācija par valsti ir kumulatīvs rezultāts, kura pamatā ir visas 2014.–2020. gada saistības. Finanšu instrumentu gadījumā to īstenošanas struktūras dēļ gada saistības ietekmē vispārējos rezultātus, kuru pamatā ir budžeti, par kuriem uzņemtas saistības arī iepriekšējos gados.

Kapitāla instruments izaugsmei

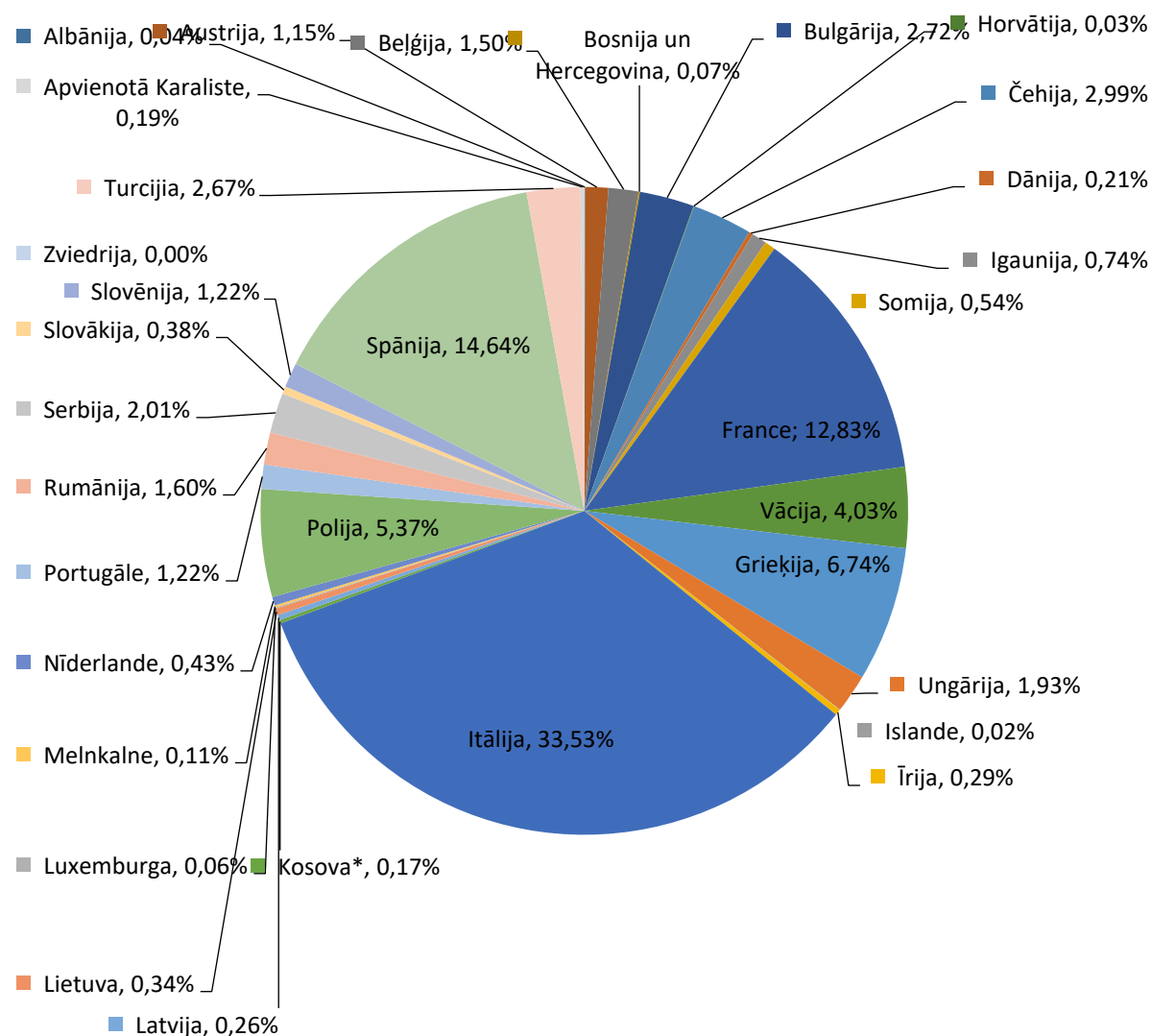
2021. gada beigās 28 valstīs no COSME 2014.–2020. gada budžeta bija veikti kopējie ieguldījumi 2,6 miljardu EUR apmērā (25 % no šīs summas bija ieguldīti Vācijā, 19 % — Francijā un 15 % — Apvienotajā Karalistē).

Aizdevumu garantiju mehānisms

Ģeogrāfiskā diversifikācija

Līdz 2021. gada beigām LGF bija sniedzis galvojumu un pretgalvojumu finanšu starpniekiem 33 valstīs (26 dalībvalstīs un 7 valstīs, kas piedalās COSME). Tas palīdzēja piešķirt finansējumu vairāk nekā 800 000 MVU vairāk nekā 50 miljardu EUR apmērā.

* Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

Valstu līdzdalība attiecībā uz 2.–4. konkrēto mērķi (piekļuve tirgiem, pamatnosacījumu un konkurētspējas uzlabošana un uzņēmējdarbība)

COSME projektus atlasīja, izmantojot uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus noteiktos kritērijus, konkrētāk, priekšlikumu atbilstību, kvalitāti un ietekmi. Ir ņemta vērā arī Eiropas dimensija. Tomēr projekti netika atlasīti, pamatojoties tikai uz ģeogrāfiskajiem kritērijiem.

No 2020. gada budžeta finansētais *EEN* tīkls aptvēra visas ES dalībvalstis un sniedza pakalpojumus MVU visos ES reģionos. Programmā piedalījās arī *EEN* dalībnieki Islandē un asociētajās valstīs. Lai gan Apvienotā Karaliste oficiāli izstājās no ES 2020. gada 31. janvārī, tā turpināja piedalīties *EEN* līdz programmas beigām, bet vairs nepiedalījās pārvaldības struktūrās.

Daudzas citas lielāka mēroga darbības nodrošina arī saņēmēju labu izplatību dažādās ES dalībvalstīs un citās iesaistītajās valstīs, kā parādīts turpmāk.

Saņēmēju skaits pa valstīm četrām lielāka mēroga *COSME* darbībām

Valsts	Klasteru izcilība	Tūrisms: <i>TOURINN</i> *	Eiropas sociālās ekonomikas misijas	Klasteru internacionalizācija (visas nozares, tostarp aizsardzība)	Kopā šīm četrām darbībām
Albānija	0	1	0	0	1
Austrija	0	0	1	0	1
Beļģija	0	3	7	4	14
Bulgārija	2	2	1	2	7
Kipra	0	1	0	2	3
Čehija	3	1	1	0	5
Vācija	5	3	2	2	12
Dānija	3	1	1	3	8
Igaunija	2	0	1	1	4
Grieķija	1	2	3	0	6
Spānija	14	14	13	16	57
Somija	2	2	2	0	6
Francija	7	2	5	14	28
Horvātija	0	5	3	0	8
Ungārija	3	1	3	1	8
Islande	0	1	0	0	1
Īrija	0	0	5	0	5
Itālija	7	11	12	12	42
Latvija	1	0	1	0	2
Lietuva	6	0	0	0	6
Luksemburga	0	0	0	0	0
Malta	0	1	1	0	2
Melnkalne	0	1	0	0	1
Nīderlande	2	1	5	2	10
Polija	4	1	3	3	11
Portugāle	5	6	7	5	23
Rumānija	4	2	1	2	9
Serbija	1	4	1	1	7
Zviedrija	2	0	2	1	5
Slovākija	0	1	0	1	2
Slovēnija	0	5	3	3	11

Turcija	1	0	3	0	4
AK	1	1	1	0	3
Kopā	76	73	88	75	312

Attiecībā uz pirmajiem trijiem šajā tabulā aplūkotajiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus (Klasteru izcilība, *TOURINN** — digitalizācijas, inovācijas un jaunu tehnoloģiju ieviešanas veicināšana tūrismā, izmantojot transnacionālo sadarbību un spēju veidošanu, un Eiropas sociālās ekonomikas misijas) ir iekļauti līdzekļu saņēmēji no gandrīz visām ES dalībvalstīm un daži no Islandes un asociētajām valstīm. Klasteru internacionalizācijas projekti aptver lielāko daļu ES dalībvalstu:

- Klasteru izcilība: 76 partnerorganizācijas no 22 ES dalībvalstīm un citām valstīm, kas piedalās programmā;
- Digitalizācijas, inovācijas un jaunu tehnoloģiju ieviešanas veicināšana tūrisma nozarē (*TOURINN*): 73 partnerorganizācijas 25 valstīs;
- Eiropas sociālās ekonomikas misijas: 88 saņēmējas organizācijas no 27 ES dalībvalstīm;
- Klasteru internacionalizācija (tostarp arī klasteru internacionalizācijas darbība attiecībā uz MVU aizsardzības nozarē): 75 saņēmēji 18 dalībvalstīs.

Visās četrās no šīm shēmām ievērojami augstāks līdzdalības līmenis bija Spānijā, Itālijā un mazākā mērā — Francijā un Vācijā. Tomēr tā ne vienmēr ir bijusi tendence attiecībā uz visiem *COSME* pasākumiem un/vai visiem programmas gadiem. Būtu lietderīgi to izpētīt vairāk programmas galīgajā novērtējumā, kas patlaban tiek veikts.

3. pielikums. Projektu piemēri un veiksmes stāsti

1. izcēlums. COSME EFG projekta piemērs — Finnsiirto — Somija — mašīnbūve

Finnsiirto atrodas Lieto, uz austrumiem no Turku Somijas dienvidrietumos, un darbojas profesionālu autoiekrāvēju pārdošanas un loģistikas jomā. Uzņēmums nepārtraukti cenšas ieviest jauninājumus un veikt nelielas izmaiņas, lai atšķirtos no konkurentiem, koncentrējoties uz izmaiņām, kuras varētu vēlēties to klienti. “Mēs vienmēr cenšamies domāt, ko mēs vēlētos, ja paši būtu klienti,” skaidro *Finnsiirto* komercdirektors Kalle Dālmans (*Kalle Dahlman*). Sākotnēji uzņēmums pārdeva lietotus importētus autoiekrāvējus. Laika gaitā uzņēmums sāka koncentrēties uz autoparku iznomāšanu un uzturēšanu, nevis atsevišķu transportlīdzekļu pārdošanu, un sāka ļoti ātri augt.

Tas sāka meklēt investoru, lai finansētu šo straujo izaugsmi, un tikās ar *Folmer*, privātā kapitāla uzņēmumu, ko atbalstīja EIF. “Pēc pirmās tikšanās mums bija skaidrs, ka abas puses ir gatavas sadarbībai un uzticas viena otrai.” *Folmer* ieguldījums ļāva *Finnsiirto* ievērojami palielināt apjomus, stiprināt personālu, palielināt krājumus un uzbūvēt jaunu galveno biroju. “Tas ievērojami nostiprina mūsu pozīciju,” secina Kalle. Kopš tā laika uzņēmums turpina augt, paplašinot uzņēmējdarbību Baltijas valstīs ar tirdzniecības biroju Tallinā, un ir iegādājies vēl divus uzņēmumus — *Simeri* un *Suomen Telakone*, šiem trim kopā veidojot vienu no lielākajiem mašīnbūves uzņēmumiem Somijā.

Papildu informācija — *Folmer* gadījuma analīze: *Finnsiirto* (Somija), mašīnbūve — *COSME EGF / ESIF* (eif.org)

2. izcēlums. COSME LGF projekta piemērs — GardenLiving — Somija — dārzkopība un zaļais interjers

GardenLiving ir inovatīvs Somijas dārzkopības uzņēmums, kas pārdod preces dārzam un sniedz tādus pakalpojumus kā ainavu arhitektūra, interjera zaļais dizains, dārza ierīkošana un uzturēšana. Tā pārdošanas vietas veido pievilcīgu, inovatīvu telpu, kur klienti var iegādāties augus un dārza materiālus, kā arī lūgt padomu ekspertiem. Eva Vuite (*Eva Wuite*), *GardenLiving* dibinātāja un vadītāja, pa pusei holandiešu, pa pusei somiete, iedvesmu smeļas no Somijas dabas un nozares tendencēm Nīderlandē. Kad uzliesmoja Covid-19, visur tika noteikta mājāsēde, un visi dārza preču pasūtījumi nekavējoties tika pārtraukti. Taču rēķini bija jāmaksā, jo uzņēmums jau bija iepircis krājumus visai sezonai (no aprīļa līdz oktobrim).

GardenLiving izdevās iegūt ES garantētu aizdevumu ar *Finnvera* starpniecību, ko atbalstīja EIF: “Mums vajadzēja šo papildu aizdevumu, lai pārdzīvotu grūto periodu. Tas palīdzēja “aizlāpīt caurumus” un arī ļāva mums paplašināt pakalpojumus un plānot e-komerciju līdz ar pandēmijas otrā viļņa pastiprināšanos. Pieejamie finanšu līdzekļi deva mums vairāk laika reaģēšanai.” Eva ir pārliecināta, ka uzņēmumam ir liels potenciāls. “Viena lieta, ko varu apgalvot pilnīgi droši, ir fakts, ka zaļa vide jums liek justies labi,” viņa secina.

Papildu informācija: [SĀKUM LAPA](#) | [GardenLiving](#)

3. izcēlums. EEN veiksmes stāsts — W•SENSE — Itālija — zemūdens bezkabeļu tīkls

2017. gadā W•SENSE — Romas Sapienza universitātes atvasjaunuzņēmums — izstrādāja risinājumu, lai nodrošinātu zemūdens bezkabeļu tīkla sadarbību. Šīs modernās tehnoloģijas oriģinalitāte un augstais pieprasījums veicināja W•SENSE strauju izaugsmi. Pēkšņi uzņēmumam bija nepieciešams milzīgs apgrozāmā kapitāla pieaugums, lai tas spētu izpildīt savus līgumus. Neskatoties uz tā visprogresīvākajām tehnoloģijām un lielo pieprasījumu, piecas dažādas bankas uzņēmumam atteica aizdevumu.

W•SENSE sazinājās ar vietējo Eiropas Biznesa atbalsta tīkla (EEN) filiāli Lacio reģiona Tirdzniecības palātā un izmantoja EEN augošo uzņēmumu padomdevēju konsultācijas. Citstarp EEN palīdzēja W•SENSE sagatavot stabilas uzņēmējdarbības plānu un saņemt bankas aizdevumu 500 000 EUR apmērā no viena ES atbalstītas aizdevumu garantiju shēmas starpnieka. W•SENSE apmeklēja arī EEN pasākumus, lai uzlabotu savus starptautiskos sakarus.

EEN atbalsts ir ļāvis W•SENSE palielināt apgrozījumu un radījis nodarbinātības iespējas Itālijā un visā Eiropā. “Mūsu uzņēmums dubultoja darbinieku skaitu līdz 23 cilvēkiem, kuri strādā trijās Eiropas valstīs,” teica Kiāra Petrioli (*Chiara Petrioli*), W•SENSE izpilddirektore. Patlaban uzņēmumam ir biroji Itālijā, Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē, un tas ir ieguvis tiesības slēgt daudzgadu līgumus ar galvenajām ieinteresētajām personām akvakultūras, aizsardzības, enerģētikas un vides nozarē. “Mēs strauji augam, un sagaidāms, ka nākamajos 5 gados kopējais gada pieauguma temps būs aptuveni 70 %,” sacīja Petrioli. “Tīkls mūs pastāvīgi atbalsta.”

Citi projektu piemēri, jo īpaši klasteri un tūrisma projekti, kas atbalsta digitalizācijas un ilgtspējas mērķu īstenošanu, ir īsi izklāstīti 4. pielikumā.

4. pielikums. Ieguldījums klimata, ilgtspējas, digitalizācijas un dzimumu līdztiesības mērķu īstenošanā

1. Klimats

Daudzās darbībās tika ziņots par ieguldījumu klimata politikas integrēšanas mērķu sasniegšanā. Turpmāk ir sniegti daži piemēri.

EEN palīdz MVU risināt ar klimatu saistītas problēmas dažādos veidos. Piemēram, tas palīdz tiem izmantot inovāciju energoefektivitātes un resursefektivitātes uzlabošanai, šajā nolūkā mazinot atkritumu daudzumu un enerģijas patēriņu, tādējādi ļaujot tiem samazināt savu CO₂ pēdu. Tīklam ir arī nozaru un tematiskās grupas, kas ir veltītas ilgtspējīgai būvniecībai, saprātīgajai enerģijai, videi un aprites ekonomikai. Vairāk nekā 200 *EEN* ekspertu — uzņēmējdarbības konsultantu — specialitāte ir ar klimatu saistīti jautājumi, piemēram, aprites ekonomika, saprātīga enerģija, ilgtspējīga būvniecība un zaļās tehnoloģijas⁴⁵.

COSME Kapitāla instruments izaugsmei bija ieguldījis 6,7 miljonus EUR riska kapitāla fondā, kura darbība ir vērsta uz tīrajām tehnoloģijām.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/intermediaries.pdf.

Visā plānošanas periodā *COSME EFG* veicināja ieguldījumus vairāk nekā 62 miljonu EUR apmērā MVU, kas darbojas enerģētikas un vides nozarē. Ieguldījumi šajā nozarē pēc plānošanas perioda palielinājās vēl vairāk.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/cosme-efg-implementation-update.pdf.

Eiroparometra zibensaptaujas 2022. gada izdevumā par mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), resursefektivitāti un zaļajiem tirgiem, ko finansēja no 2020. gada budžeta, ir aplūkoti MVU darbības rezultāti un darbības, kas vajadzīgas, lai uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti, šķēršļi, ar kuriem tie saskaras, un politikas pasākumu potenciāls MVU zaļās pārkārtošanās paātrināšanai. Eiroparometrs tiek izmantots politikas veidošanai, lai atbalstītu MVU zaļās pārkārtošanās procesā saskaņā ar atjaunināto ES industriālo stratēģiju (tostarp attiecībā uz pārkārtošanās ceļiem). Galīgais ziņojums tika publicēts 2022. gada martā. MVU, resursefektivitāte un zaļie tirgi — 2022. gada marts — Eiroparometra aptauja (europa.eu).

Saskaņā ar shēmu *Clusters Go International* 6 no 12 projektiem pievēršas ar klimata pārmaiņām saistītu jautājumu risināšanai. Attiecībā uz 3 projektiem tiek lēsts, ka kopumā 1,6 miljoni EUR tiek iztērēti klimata mērķiem (40 % no šiem projektiem paredzētā kopējā budžeta):

- *ESECA*: projekts Eiropas MVU **atjaunīgās enerģijas un viedo tīklu** nozarēs, lai palīdzētu tiem izstrādāt kopīgu internacionalizācijas stratēģiju ar kopīgiem mērķiem attiecībā uz Subsahāras Āfriku;

⁴⁵ Šajā uzraudzības ziņojumā ir aplūkoti *EEN* pakalpojumi, ko līdzfinansē ar programmas *COSME* starpniecību. *EEN* sniedza arī konkrēti noteiktu papildu pakalpojumu kopumu ar programmas “Apvārtnis 2020” atbalstu (būtiskus personalizētus vadības konsultāciju pakalpojumus MVU instrumentam un pakalpojumus, kas palīdz MVU stiprināt inovācijas pārvaldības spējas).

- *ICBuild*: projekts, kas veicina internacionalizāciju attiecībā uz **apritīgumu būvniecības vidē**;
- *EU Water4i SD*: Eiropas **Viedā ūdens** iniciatīva starptautiskas ilgtspējīgas attīstības veicināšanai.

Turklāt ar klimata pārmaiņām saistītus jautājumus risina arī šādi projekti.

- *REC-N-COMP*: Eiropas **uz reciklētiem materiāliem balstīti kompozītmateriāli un nolietotu produktu pārstrādes tehnoloģijas** kļūst starptautiskas;
- *H2Global*: projekts bija vērst uz to, lai Eiropa kļūtu par pasaules līderi tehnoloģiju un rūpniecības jomā **zaļā ūdeņraža ekonomikā**;
- *AEWEN*: projekts **Āfrikas un ES ūdensapgādes un enerģētikas tīkla** izveidei.

Plašāka informācija par visiem šiem projektiem ir pieejama Eiropas Klasteru kopdarbības programmā⁴⁶.

Digitālā platforma publisko pircēju tīklam, ko atbalsta no 2020. gada budžeta, sāka darboties 2023. gada aprīlī. Tā atbalsta 10 “lielo pircēju” grupu sadarbību, lai veidotu kopīgu informāciju par konkrētām iepirkuma vajadzībām (tostarp saules paneļiem). Tiek lēsts, ka 40 % (400 000 EUR) no projekta budžeta (1 000 000 EUR) ir paredzēti rīcībai klimata jomā.

Pētījums par uzņēmumiem ar vidēju kapitālu aptvēra arī vidisko ilgtspēju, tostarp darbības, ko veica uzņēmumi ar vidēju kapitālu, lai palielinātu savu vidisko ilgtspēju (samazinot enerģijas patēriņu, īstenojot reciklēšanu utt.), un galvenās problēmas, ar kurām tie saskaras šajā jomā.

2. Ieguldījums ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā

Daudzi *COSME* projekti, piemēram, turpmāk uzskaitītie, palīdz sasniegt vairākus ilgtspējīgas attīstības mērķus.

Instrumenti “**Iniciatīvas būvētai videi**” ir izstrādāti, lai atbalstītu pārkārtošanos uz ilgtspēju būvniecības nozarē un iekļaujošu būvēto vidi. To izmanto, lai novērtētu un uzraudzītu ar būvniecību saistītās nacionālās reformas un publisko investīciju programmas, ko ES-27 valstis īsteno saskaņā ar saviem nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem. Šis projekts palīdz sasniegt 1. IAM (pieejami mājokļi), 3. IAM (kvalitatīva būvētā vide), 5. IAM (prasmju attīstība), 7. IAM (saikne ar renovācijas vilni un citām iniciatīvām), 8. un 9. IAM (ES būvniecības nozares konkurētspēja, inovācija, produktivitāte un ilgtspēja), 11. un 15. IAM (būvētā vide), 13. IAM (energoefektivitāte) un 16. IAM (institucionālās reformas).

Eiropas Klimatneitrālās rūpniecības konkurētspējas rezultātu apkopojums (*CIndECS*), kas aprakstīts turpmāk iedaļā par 13. IAM, arī palīdz sasniegt 7. IAM (pieejama un tīra enerģija), novērtējot tīras enerģijas risinājumus, un 9. IAM (rūpniecība, inovācija un infrastruktūra), galveno uzmanību pievēršot infrastruktūras noturības uzlabošanai, jaunu klimatneitrālu risinājumu novērtēšanai dažādām industriālajām ekosistēmām un koncentrējoties uz jauniem un inovatīviem risinājumiem.

8. IAM (pienācīgas kvalitātes nodarbinātība un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme)

⁴⁶ <https://profile.clustercollaboration.eu>

Attiecīgie pasākumi ietver **Eiropas Biznesa atbalsta tīkla** pakalpojumus, kas vajadzīgi, lai palīdzētu MVU panākt ilgtspējīgu izaugsmi, dažādas darbības **klasteru** atbalstam un **Eiropas sociālās ekonomikas misijas** (viena no šīm misijām bija vietējā vai reģionālā līmeņa pasākumi bezdarba problēmas risināšanai).

9. IAM (iekļaujoša un ilgtspējīga rūpniecība, inovācija un noturīga infrastruktūra)

Eiropas Biznesa atbalsta tīkls atbalstīja MVU pārkārtošanos uz aprites uzņēmējdarbības modeļiem un zaļāku un energoefektīvu tehnoloģiju izmantošanu. Tīkls ir sekmīgi progresējis ceļā uz pilnvērtīgu ilgtspējas pakalpojumu ieviešanu, gatavojoties jauna tīkla ieviešanai, sākot no 2022. gada⁴⁷.

9. IAM tika atbalstīts arī ar dažādiem klasteriem paredzētiem pasākumiem. Piemēram, projekts **EVOLUTE Eiropas Klasteru izcilības programmas** satvarā palīdz klasteriem autobūves un zemes tehnikas nozarē uzlabot to sniegumu, stiprinot prasmes un padziļinot sešu Eiropas klasteru zinātību. Šis projekts arī atbalsta shēmas *ClusterXchange* īstenošanu, lai veicinātu sadarbību starp klasteriem, MVU un lielām organizācijām starptautiski, nozaru ietvaros un starp nozarēm. Tas palīdz uzņēmumiem un darbiniekiem sagatavoties nākotnes uzdevumiem un palīdz veicināt pasaules līmeņa produktu un pakalpojumu inovāciju.

Stratēģisko alianšu projekti progresīvo tehnoloģiju ieviešanai MVU ekonomikas atveseļošanai bija vērsti arī uz to, lai palīdzētu MVU īstenot tehnoloģisko inovāciju. Ar šo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus atbalstītais projekts **ReStartMVU** palīdzēja ražošanā iesaistītiem MVU pielāgoties vērtības ķēdēm un Covid-19 radītajam jaunajam pieprasījumam.

12. IAM (ilgtspējīgi patēriņa paradumi un ražošanas modeļi)

Projekts WORTH, kura mērķis ir veicināt MVU konkurētspēju un inovāciju dzīvesveida nozarēs, palīdz sasniegt 12. IAM. Otrais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par MVU partnerībām bija vērsts uz zaļo un digitālo pārkārtošanos, ietverot: aprites ekonomiku, enerģijas un resursu efektīvu izmantošanu, pārkārtošanos uz ilgtspējīgāku ražošanu un patēriņu; sociālo inovāciju un sociālo iekļaušanu; un oglekļa pēdas samazināšanu. Piemēram, *Framiore* kapsulas koncepcijas mērķis ir palielināt sieviešu apģērbu dzīves vērtību, piedāvājot augstas kvalitātes apģērbus, kas nav novecojoši, kā arī funkcijas apģērbus pielāgošanai un strukturēšanai un remonta un tirdzniecības programmu⁴⁸.

Arī daži no pašreizējiem **tūrisma projektiem** atbalsta ilgtspējas un klimata mērķus, tostarp, piemēram, projekts **TourINN-act**⁴⁹.

⁴⁷ Tā rezultātā no 2022. gada tika ieviesti *EEN* "ilgtspējas konsultantu" pakalpojumi. Kopš 2022. gada sākuma *EEN* MVU klientu novērtējums (ko veic pašā sākumā, lai noteiktu, kuri pakalpojumi ir vajadzīgi konkrētajam MVU) aptver pilnu vides, sociālo un ekonomisko aspektu klāstu. Ilgtspējas aspekts tiek iekļauts visos *EEN* pakalpojumos, arī tajos, kas attiecas uz inovāciju un piekļuvi finansējumam. Šie jaunie *EEN* pakalpojumi aptver dažādas jomas, piemēram, atkritumu un ūdens resursu apsaimniekošanu, tīras enerģijas izmantošanu, cilvēktiesību ievērošanas pārraudzību un ziņošanu par to pārkāpumiem, darba ņēmēju tiesības, drošību un veselību.

⁴⁸ https://worth-partnership.ec.europa.eu/projects/framio-re-capsule-collection_en.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/31059643/101038173/COSME>.

Klasteru internacionalizācijas projekti aptver arī ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus dažādās nozarēs, tostarp enerģijas un ūdens patēriņu, viedus ūdens risinājumus, atjaunīgo enerģiju un viedtīklus.

13. IAM (rīcība klimata jomā)

Viens būtisks pasākums ir **Eiropas Klimatneitrālās rūpniecības konkurētspējas rezultātu apkopojuma (CIndECS)** izstrāde, kas vajadzīga, lai novērtētu ES konkurētspēju attiecībā uz 28 klimatneitrāliem risinājumiem. Šis darbs nosaka katra risinājuma stiprās un vājās puses, vērtējot pēc 10 konkrētiem kritērijiem. Rezultāti sniegs atbalstu politikas veidotājiem gan valstu, gan ES līmenī, lai izstrādātu mērķtiecīgākas atbalsta darbības. Kopējais ES finansējums šai darbībai (**430 000 EUR**) ir paredzēts tikai klimata mērķiem. Projekta rezultāti jau ir devuši ieguldījumu un ir minēti šādos politikas dokumentos:

- Neto nulles emisiju industrijas akts (COM(2023) 161, SWD(2023) 68 *final*) *Ieguldījumu vajadzību novērtējums un finansējuma pieejamība, lai stiprinātu ES neto nulles tehnoloģiju ražošanas jaudu*, 55., 74., 76. un 103. lpp.;
- Neto nulles emisiju industrijas akts (COM(2023) 161, SWD(2023)68, 10. lpp.);
- 2021. un 2022. gada ziņojums “Progress tīrās enerģijas tehnoloģiju konkurētspējas jomā” (COM(2021)952 *final*) un apliecinātie dokumenti un (COM(2022)643 *final*).
- Arī **CIndECS** ir devis ieguldījumu daudzos Tīras enerģijas tehnoloģiju novērošanas centra ziņojumos (https://setis.ec.europa.eu/publications/clean-energy-technology-observatory-ceto/ceto-reports-2022_en). Galīgais ziņojums jāiesniedz 2023. gada septembrī.

Arīdzan *EEN*, *WORTH* un “Iniciatīvas būvētai videi” palīdz sasniegt 13. IAM (sk. arī iepriekš minēto sadaļu par rīcību klimata jomā).

IAM sociālā dimensija

Dažas *COSME* darbības un projekti ietver **sociālo dimensiju** (sociālās ekonomikas pasākumi un pasākumi sievietēm uzņēmējām un citām īpašām uzņēmēju grupām). Citiem *COSME* projektiem un darbībām ir sociālā dimensija, kas ir iestrādāta to plašākajos ilgtspējas un konkurētspējas mērķos (piemēram, daži no iepriekš minētajiem tūrisma projektiem un projekts *WORTH*). Pirmais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par MVU partnerībām projekta *WORTH* vajadzībām tika saskaņots ar Jauno Eiropas “Bauhaus”. Tas palīdzēja sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus, palielinot informētību un/vai izstrādājot risinājumus, kas veicina skaistāku, ilgtspējīgāku un iekļaujošāku dzīves vidi. Vairāki klasteru projekti ir vērsti uz sociālu mērķu sasniegšanu; viens no tiem ir **Klasteru izcilības programmas paspārnē īstenots projekts EXCELIVING, kurā uzmanība tiek vērsta uz gudru, veselīgu, vecumdienām draudzīgu un ilgtspējīgu dzīves vidi**. Projekts palīdz klasteriem, kas darbojas šajās jomās, pārskatīt savu stratēģiju un izstrādāt jaunus pakalpojumus, kā arī nodrošina pētījumus, apmeklējumus, tīmekļseminārus un kontaktu veidošanas pasākumus, koncentrējoties uz šīm jomām.

3. Ieguldījums digitālo mērķu sasniegšanā

Vairākas darbības atbalsta digitalizāciju saistībā ar citiem mērķiem. Tie ietver klasteru darbības un uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus digitalizācijai, inovācijai un jaunām tehnoloģijām tūrismā, izmantojot transnacionālo sadarbību un spēju veidošanu.

Šajos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus tika iesniegti daži atsevišķi projekti, kas bija vēlti tieši digitalizācijai. Piemēram, **ES DigiTour tūrisma projekts** atbalsta Eiropas tūrisma MVU, kas atpaliek savā digitālās pārkārtošanās procesā, un uzlabo sadarbību tūrisma ekosistēmā, lai izstrādātu jaunus, inovatīvus un viedus tūrisma risinājumus, produktus, pakalpojumus, prasmes un jaunus uzņēmējdarbības modeļus, izmantojot **mākslīgo intelektu, lietu internetu, virtuālo realitāti, paplašināto realitāti un lielos datus**. Maksimālā dotācijas summa šim projektam ir 999 963 EUR. Projektā piedalās deviņas partnerorganizācijas no piecām valstīm (Horvātijas, Vācijas, Itālijas, Serbijas un Slovēnijas).

Vēl viens piemērs ir **EURO_EMOTUR** tūrisma projekts. Projektā īpaša uzmanība tiek pievērsta neiromarketinga metodēm, lai palielinātu MVU digitālo reputāciju un uzlabotu to sniegumu un galvenos darbības rādītājus gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Pašreizējam projektam, kura maksimālā ES dotācijas summa ir 563 236 EUR, ir seši partneri piecās valstīs (Beļģijā, Somijā, Itālijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē).

Publisko pircēju tīkla iniciatīvas (pakalpojumu līgums) satvarā viena no 10 “lielo pircēju” grupām, ko atbalsta **digitālā platforma, darbojas** mākslīgā intelekta jomā. Šī platforma palīdz publiskajiem pircējiem veidot kopīgus izlūkdatus par konkrētām iepirkuma vajadzībām šajā jomā un izstrādāt kopīgus pieprasījuma paziņojumus.

Klasteru izcilības projekta **EPIX** mērķis ir veicināt to klasteru izcilību, kas nodarbojas ar viedajām pilsētām. Vēl viens Klasteru izcilības projekts, **MEDIC NEST**, izstrādā Eiropas metaklasteri precīzijas medicīnas jomā. Projekts ietver shēmu **ClustersExchange**, kas vajadzīga, lai stimulētu savstarpēju bagātināšanos un pieredzes apmaiņu saistībā ar digitālajām tehnoloģijām. Pastāv arī klasteru projekti, kas pievēršas digitalizācijai tādās nozarēs kā lauksaimniecības pārtika (projekts **AgriFoodX5.0**), mode (projekts **CLOTH**) un autobūves un lauksaimniecības tehnikas nozare (projekts **EVOLUTE**)⁵⁰.

4. Ieguldījums dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas mērķu sasniegšanā

Lai gan **COSME** juridiskajā pamatā nav paredzēts konkrēts dzimumu līdztiesības mērķis/mērķrādītājs, šī dimensija tiek ņemta vērā visās programmas darbībās.

Attiecībā uz **EFG** un **LGF** dzimumu dimensija tiek izsekota Eiropas Investīciju fonda divreiz gadā veiktajā analīzē. Jaunākā analīze par 2020. gadu liecina, ka no 2019. gada:

- gandrīz diviem no desmit MVU, kas saņem pašu kapitāla atbalstu, izmantojot **COSME EFG**, izpildvaras amatā ir vismaz viena sieviete;
- gandrīz katriem četriem no desmit MVU, kas saņēma aizdevuma garantiju atbalstu, izmantojot **COSME LGF**, vai nu vadītāja, ģenerāldirektora, vai arī uzņēmuma direktora amatā ir sieviete.

Tika īstenota viena **COSME** darbība, kuras mērķis bija uzlabot digitālās un uzņēmējdarbības prasmes meitenēm un sievietēm (**ESTEAM**). Plašāka informācija ir sniegta iepriekš 2.4. punktā.

⁵⁰ Plašāka informācija par šiem projektiem ir pieejama tīmekļa vietnē: <https://clustercollaboration.eu/>

57 % *EEN* koordinators ir sievietes, savukārt 43 % — vīrieši. *EEN* ir arī īpaša grupa, kas atbalsta sievietes uzņēmējas un sniedz konkrēti viņu vajadzībām piemērotus partnerības un konsultāciju pakalpojumus.

Programma *COSME* pavēra iespējas arī uzņēmumiem, kas darbojas jomās, kurām ir raksturīgs augsts sieviešu uzņēmēju īpatsvars, piemēram, modes vai sociālās ekonomikas nozarē.